Energia-komunitateei eta autokontsumo partekatuari

buruzko gida euskal udalentzat

EUDEL

EUSKADIKO UDALEN ELKARTEA
ASOCIACIÓN DE MUNICIPIOS VASCOS

Edukia

1 Testuinguruan kokatzea, energia-trantsizioari heltzeko 4.

2 Autokontsumo partekatua. Energia komunitatearen barruan edo haietatik kanpo erabili beharreko tresna bat. 11.

3 Energia-komunitateak 18.

4 Udala energia- komunitate bat sortzeko bideratzaile gisa 28.

5 Udalak bere gain har ditzakeen eginkizunak, energia-komunitate bat sortzeko 33.

6 Energia-komunitate bat sortzeko partaidetza-prozesua 42.

7 Energia-komunitate bat sortzeko prozesuan kontuan hartu beharrekoak 46.

8 Udalerri batean energia-komunitate bat partaidetzan oinarrituta sortzeko erabakia hartzea 54.

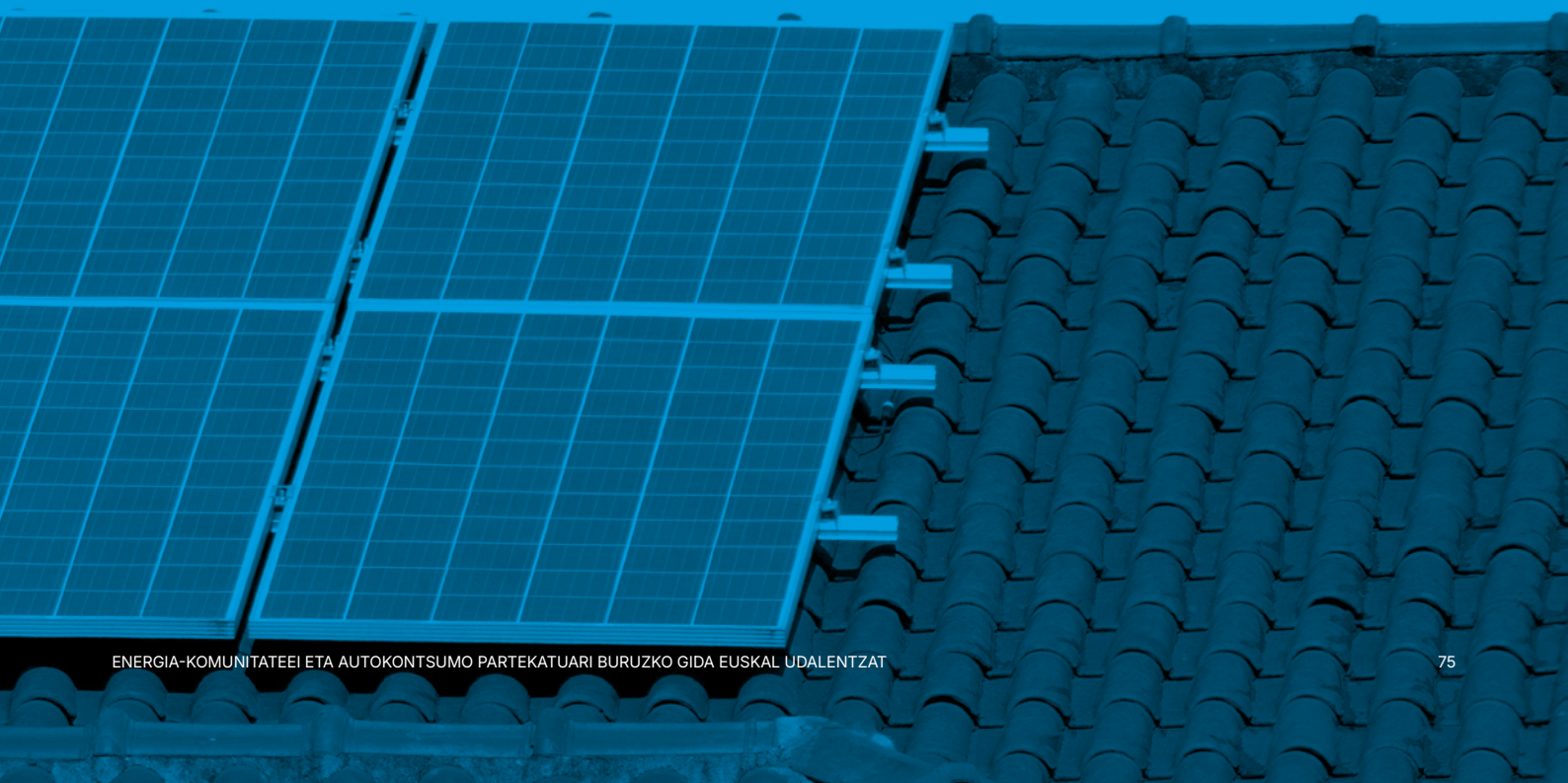
9 Energia-komunitate baten eraketa eta kudeaketa-prozesuak 59.

10 Udalerri batean energia-komunitate bat egiteko proiektu posibleak 66.

Bibliografia eta beste erreferentzia batzuk 71.

Laburpen exekutiboa 75.

Laburpen exekutiboa

Laburpen exekutiboa

Dokumentu hau Euskadiko udalei zuzendutako gida estrategiko eta operatibo bat da, energia-komunitateak eta autokontsumo partekatuak sustatzen laguntzeko, premiaz heldu behar baitzaio energia-trantsizioari eta lehenbailehen baztertu behar baitira erregai fosilak. Jarraian, laburpen exekutibo xehatu bat dugu:

Testuingurua eta justifikazioa

Gaur egungo klima-larrialdia eta petrolioarekiko energia-mendekotasuna ikusita, paradigma aldatu beharra dago tokiko baliabide berriztagarrietan (eguzkia, haizea, ura) oinarritutako eredu deszentralizatu baterantz. Egoera horretan, udalek abagunea dute beren tokiko autonomia berriz zehazteko eta herritarren ongizatea hobetzeko, energiaren prezioen aldakortasunaren aurrean. Trantsizioa ez da teknologikoa soilik, soziala baizik, kontsumitzaile pasibo izatetik bere energia ekoitzi, kudeatu eta partekatzen duen “protsumitzaile” aktibo izatera pasatzen baita herritarra.

Zer da Energia Berriztagarrien Komunitate bat (EBK)?

Partaidetza irekian eta borondatezkoan oinarritutako entitate juridiko bat da EBK bat, eta bere kideek kontrolatzen dute (pertsona fisikoak, ETEak edo tokiko agintariak).

Helburu nagusia
komunitateari eta haren inguruneari onura sozialak, ingurumenekoak eta ekonomikoak eskaintzea, finantza-errentagarritasunaren gainetik.

Forma juridikoa
Forma juridiko bat baino gehiago izan ditzakete Energia Berriztagarrien Komunitateek, baina ohikoenak kooperatiba eta irabazi-asmorik gabeko elkartea dira.

Autokontsumo Partekatuarekin dagoen aldea
Autokontsumo partekatua sortutako energia berriztagarria banatzeko soluzio tekniko bat da, entitate juridiko baten beharrik ez duena; aldiz, EBK batek epe luzerako gizarte- eta energia-eraldaketa erabatekoa bilatzen du. Energia-komunitate baten barruan nahiz handik kanpo sor daiteke.

Euskadiko arau-esparrua

Lege sendoetan oinarritzen dira komunitate horiek:

4/2019 Legea, EAEko Jasangarritasun Energetikoari buruzkoa
Energia berriztagarriak erabiltzen eta energia aurrezten eredugarri izatera behartzen ditu euskal administrazioak.

1/2024 Legea, Trantsizio Energetikoari eta Klima Aldaketari buruzkoa
Klima-neutraltasuneko xedea ezartzen du 2050erako, eta bi urtez behin tokiko klima- eta energia-planak onartzera behartzen ditu 5.000 biztanletik gorako udalerriak. Lege horrek energia-komunitateekiko lankidetza errazten du, eta herri-jabariko ondasunak edo azalera-eskubideak (adibidez, eraikin publikoen estalkiak) EBKen mesedetan lagatzeko eskumen esplizitua ematen die udalei.

Udalaren eginkizuna

Toki-entitateak inplikazio-maila handiagoa edo txikiagoa izan dezake, bere helburu estrategikoen arabera:

Bideratzailea
Baliabide teknikoak, bileretarako guneak, komunikazio-kanalak eta aholkularitza ematen ditu.

Sustatzailea edo bazkide sortzailea
EBKren sorkuntza lideratzen du, talde eragilean parte hartzen du, eta udal-estalkiak laga ere egin ditzake hitzarmen edo lehiaketa publikoen bitartez.

Onuraduna
Beste edozein kontsumitzailek bezala jarduten du komunitatearen barruan, eta bere eraikin publikoetarako lortzen du energia.

Sortzeko prozesu gomendatua

Proiektuaren arrakasta eta zilegitasuna bermatzeko, lau faseko ibilbide bat proposatzen da:

Diagnostikoa eta talde eragilea
Eragile nagusiak identifikatzea eta erabilgarri dauden estalki edo lur-eremuen ebaluazio teknikoa egitea.

Sozializazioa eta baterako sorkuntza
Hitzaldi eta lantegi parte-hartzaileak egitea, komunitate-eredua herritarrekin batera diseinatzeko.

Eraketa juridikoa
Estatutuak idaztea, batzar eratzailea antolatzea, eta dagokion identifikazio fiskala lortzea.

Martxan jartzea
EBK jendaurrean aurkeztea, kide berriak erakartzea, eta energia-instalazioak eraikitzea (eskuarki, fotovoltaikoak).

Euskadin hautemandako tipologiak

Dokumentuak lurraldean aurretik izandako zenbait esperientzia biltzen ditu:

Herritarrek sustatuak
Besteak beste, Hernanin, Otxandion, Lezon, Urduñan eta Uribe-Butroen herritarrek eurek sotu dute talde eragilea

Energia-entitateek elkarte gisa sustatuak
Besteak beste, Zumarragan, Larraulen, Lasarten, Barakaldon eta Bilbon (San Mamesko estadioari lotuta).

Energia-entitateek kooperatiba gisa sustatuak
Besteak beste, Azpeitian, Arrasaten eta Arabako Mendialdeko kuadrillan.

Energia-komunitate ama batek sustatuak, tokiko erakunde publikoaren laguntzarekin. Besteak beste, La Sierrako administrazio-kontzejuan, Ariznabarran eta Artziniegan.

Tokiko sustapeneko autokontsumo kolektiboak
Besteak beste, Elgetan eta Marieta-Larrinzarren (Barrundia).

Ondorioak

Gidak ondorioztatzen duenez, udalek eta herritarrek Energia Komunitateen edo autokontsumo partekatuen bitartez elkarlanean jardutea ez da indarrean dagoen lege-araudiari erantzuteko modu bat bakarrik; lehen mailako tresna ere bihurtzen da legeetan ezarritako helburuak bizkorrago betetzeko, energia-sistema demokratizatzeko eta inor atzean utziko ez duen bidezko trantsizioa bermatzeko estrategia baten barruan. Udalak katalizatzaile gisa jarduteko abagunea du: prozesuaren sustatzaile nagusi bihur daiteke, eta prozesua teknikoki, juridikoki eta sozialki sendoa dela berma dezake.

EUSKADIKO UDALEN ELKARTEA
ASOCIACIÓN DE MUNICIPIOS VASCOS

Data:
2026ko Iraila

Argitaratzailea:
EUDEL- Euskadiko Udalen Elkartea

Idazkaritza Teknikoa:
Goiener Taldea

Diseinua eta maketazioa:
GUK

Ercilla, 13, 48009 Bilbao
Tel: 944231500
eudel@eudel.eus
www.eudel.eus

